

Galesia Pol Galesia nɪbi bɪ kalɪp kɔp kalɪ kliɲ rɪka

¹Yad Pol, bɪ Jisas manö ud arep ap mɪdpin. Pen wög gɪpin anɪbu, nɪbi bɪ rɪmnap haglö aka gasɪ yad ke nɪɲem gagpin; Jisas Krais abe, Nap nɪp gö uraka u abe, kale apɪl mɪhau nöp haglö gɪpin.

²Hon añ mam Krais pɪg mɪdpun gai i, kalöp añ mam Krais lau adö Galesia Propins mɪdpim gau, “Kale mɪdpim?” a gabun.

³Bap God abe, Bɪ Kub hon Jisas Krais abe, kalöp mög nɪɲmil abad mɪdlö mɪd aij gɪmim.

⁴Hon nan si nan naij göl gɪ mɪdaino pen Bɪ Kub hon Jisas Krais, Bap hon God haga manö u udöm, nan si nan naij gɪpun gau prɪ u ɪɪk gɪ yunam, a göm, hanɪp nan a göm ilön udöm uma. Uma u, nɪbi bɪ nan si nan naij gɪmɪdal an gau mɪdaino, hanɪp ud kamɪɲ yunɪg uma. *

⁵Anɪb u, God Bap hon hib nɪpe u pör pör nöp hagno adö arnɪm. Anɪb unbö rö aij.

Jisas hanɪp nan a göm uma manö aij anɪbu nöp nɪɲ udun

⁶Yad gasɪ iru yabɪɪ nɪɲbin. God kalöp mög nɪɲöm, Jisas nɪp hagö, kalöp a göm uma u pen yɪɲɪd nöp God nɪp arö gɪmim, manö aij nɪpe u arö gɪmim, manö hain nɪbö ke daubal rɪmnap, manö i manö aij, a gɪmim, nɪɲ udnɪg gabim.

* **1:4:** Gal 2:20

⁷ Manö anıbu, Krais manö aij u wasö; yıharıñ nıbi bı rımnap apöm, manö pıral ke nıbö rımnap kalöp haglö, kale dui gımim, “Manö anıbu nıñun aka?” gımim gası u nıñabim. *

⁸ Krais manö aij kalöp nöd hag ñıno u, manö nıñö yabıl u hag ñıno. Pen hon ke aka ejol kumi kabö adö lañ nıbö ap apöm, manö ke nıbö manö pıral rımnap kalöp hag ñınab u, God bı anıbu hagö mab ke pör inab u aram pör pör nöp au mıdnab u aij. *

⁹ Manö anıbu kalöp kauyañ hagabin. Bı ap apöm, manö aij nöd nıñ udpe u ba gau löm, manö ke nıbö manö pıral rımnap kalöp hag ñınab u, God bı anıbu hagö mab ke pör inab u aram pör pör nöp au mıdnab u aij.

¹⁰ Manö hagabin anıbi, nıbi bı gau hıb yad u haglö adö arañ, a gem, hagagabin. God yıp nıñöm ñıñı lıñım a gem hagabin. Yad nıbi bı gau kalıp wañ wañ göl gı hagagabin. Ai gıñıg: yad anıg gem wañ wañ göl gı hagbnep u, Krais wög gı ñeb bı nıpe ap mıdagbnep. *

God nöp hagö Pol wög nıpe gımıdöp

¹¹ Añ mam bı. Yad kalöp nıñö hagabin. Manö aij kalöp nöd hag ñınö u, nıbi bı manö hagpal rö wasö. *

¹² Manö anıbu, bı ap hagö nıñagnö; manö anıbu bı ap yıp hag ñö udagnö. Jisas Krais nıpe ke nöp yıp waıö hag ñö nıñnö.

¹³ Pen nöd yad Juda nıbi bı gası nıñmıdal rö gası nıñmıdin u, kale nıñbim. God nıbi bı nıpe

* 1:7: Ap 15:1,24

* 1:8: 1Ko 16:22

* 1:10: 1De 2:4

* 1:11:

Mad 16:17

gau böŋ nöp umlaŋ, a gem, kalip gi naij yabił gi m+idin. *

¹⁴ Bac bi manö u niŋ udem, klö yabił gi m+idin; bi Juda yad aip adip adip kub gi no gau, kale gi m+idal rö wasö, yad añi Juda lo manö niŋ aij yabił gem, bac bi hag m+idal rö klö gem gi m+idin. *

¹⁵ Pen ami yip yag dauaga ñin u, God yip mög niŋöm ud wög gi ñeb bi nipe ap hag la. Hainö kub gi nō, God nipe ke aij ga ñin u nöp, *

¹⁶ Ñi yad Jisas Pol nip yamnö, niŋ aij göm, Juda nibi bi wasö gau kalip manö aij yad u hag ñi aij ginab, a göm, Ñi nipe yip yamö, niŋ aij ginö. Anig gö, Jisas manö u aigege rö m+idöp, a gem, nibi bi rimnap hag niŋagnö.

¹⁷ Pen Jisas nöd hag lö manö aij ud arep bi nipe m+ideila gau kalip niŋnam, a gem, Jerusalem aragnö. Yi harin ram minöŋ mlö kub Arebia am m+idem, ado gi apem, daun kub Damaskas m+dm+idin.

¹⁸ Mi m+ihau niŋaŋ inö, Pida Jerusalem m+ideia u niŋnig amem, nipe aip ñin iru m+idagainö; yi harin ñin unbö ajip böŋ daŋ m+idainö. *

¹⁹ Pen yad bi Jisas manö ud arep rimnap halö niŋagnö; Pida aip Jisas n+mam Jems aip kalip nöp niŋnö.

²⁰ Manö kali klič ri kabin anibi, God niŋ m+idöp u, kalöp niŋö yabił hagabin.

²¹ Pen yad hainö Siria Propins amem, Silisia Propins amem, ginö. *

* **1:13:** Ap 8:3 * **1:14:** Ap 22:3 * **1:15:** Ais 49:1; Gal 2:7

* **1:18:** Ap 9:26 * **1:21:** Ap 9:30

²² Nöd ñin anibu, nibi bi Krais lau adö Judia ram minöñ pro ke ke mideila gau amgö magö kale u yip niñagla u

²³ pen nibi bi rimnap manö yad u yag damöm hagla, “Bi Jisas manö aij nipe u hag juöm, hanip gi naij göm gim+döp bi u, miñi Jisas manö aij u nibi bi gau kalip hag ñi ajab,” a gilo

²⁴ niñöm God hib nipe u haglö adö arm+döp.

2

Pol Krais manö aij ud arep bi rimnap aip magum göm, manö hag jim ñila

¹ Pen mid damem, mi in unbö sidun böñ dan lugö, mam Banabas hol bi mihau, Daidas nip ut gi Jerusalem arno. *

² God yip waiö hagö Jerusalem arno. Amun, nibi bi Jisas nip niñ udla bi kub rö midmidal gau aip am migan ap bis gun, kale niñhön rö hagöl, a gem, Juda nibi bi wasö gau kalip manö aij niñhön rö hagamdin manö anibu kalip hag yamnö. Wög nöð ginö u abe wög hainö ginam u abe lug pakagnim a gem, manö anibu kalip hag aij ginö.

³ Bi yad Daidas nipe Grik nibö u pen nip hañ rib gi dö ginab a göm hagagla.

⁴ Pen bi rimnap pir alöm, Krais Jisas bi nipe rö löm, agamij apöm hon aip ut gi mideila. Pen hon Krais Jisas nip cig midun, Juda lo manö ke ke adö u gagun, mid aij gim+dun rö, kale niñlö, hibur kale naij ga. Juda lo manö ke ke adö u gilan, a göm, apöm manö piral anibu hagla. *

* **2:1:** Ap 15:2 * **2:4:** Gal 1:7; 5:1,13

⁵ Pen Krais manö aij u manö niŋö nöp miðniŋ, niŋöm kale manö niŋö anibu nöp niŋ udmim, a gun, manö piral hagla anibu udagno.

⁶ Pen niŋbi bi Jisas niŋ niŋ udla bi kub rö miðmiðal gau kale yiŋp manö riŋnap hagagla. Bi kub rö hagabin pen kale bi kub aka bi pro u yiŋp nan yiŋharŋ rö löp. God niŋpe bi kub ud aij giŋnam bi pro ud aij gagnam a göm gasi anibu rö niŋagöp.

⁷ Pen kale niŋla, God niŋpe Pida abe yiŋp abe manö aij niŋpe hag niŋ ajep wög anibu hag la. God Pida niŋp hag lö, hañ riŋb gi dö giŋpal niŋbi bi gau kalip hag niŋ ajmiðöp rö u, yiŋp u rö nöp hag lö, hañ riŋb gi dö gagpal niŋbi bi gau kalip hag niŋ ajmiðin.

*

⁸ Anib u niŋöm me hagla, “God Pida niŋp klö niŋpe ñöm abad miðö niŋöl gi, niŋpe am hañ riŋb gi dö giŋpal niŋbi bi gau kalip Krais manö aij ud arep bi miðöp rö, Pol niŋp u rö nöp klö niŋpe ñöm abad miðö niŋöl gi, niŋpe am hañ riŋb gi dö gagpal niŋbi bi gau kalip Krais manö aij ud arep bi miðöp,” a giŋla.

⁹ Jems, Pida, Jon kalip bi kub a giŋpal bi gau, God yiŋp wög anibu ña niŋla u me, wög hon adö aŋi giŋpun, a göm, Banabas halip bi miŋhau niŋmagö pakla. Anig göl hon manö hag adö aŋi liŋo niŋöm kale hagla, “Banabas Pol bi miŋhau ammil Juda niŋbi bi wasö gau kalip Krais manö aij u hag niŋmil, hon am hañ riŋb gi dö giŋpal niŋbi bi gau kalip Krais manö aij u hag niŋun,” a giŋla.

¹⁰ Pen kale manö aŋi ap hagöm hagla, “Ammil ram miŋnörj anib gau ajmil, niŋbi bi Jisas niŋp niŋp udpal gau kalip hagaimil, niŋbi bi mög gep rö

* 2:7: Ap 22:21

Jerusalem i mɪdpal gau kalɪp hauʔ gagöl; kalɪp mani rɪmnap yuöl,” a gɪla. Manö hagla anɪbu, yɪp aij ga adö u nöp hagla. *

Pol Pida nɪp hag ga

¹¹ Pen hainö Pida daun kub Adiok apöm, adö unbö ke gö, gɪ aij gagöp, a gem, nɪp waiö hag gɪnö.

¹² Nɪhön gɪnɪg: nɪpe nöd Juda nɪbi bɪ wasö an gau mɪdöm, nɪbi bɪ Jisas nɪp nɪŋ udla gau aip nan jɪm ñöl ñɪŋmɪdöp. Pen hainö Jems bɪ nɪpe rɪmnap Jerusalem nɪbö aula. Jems bɪ gau yɪp hagnaböl, “Bɪ hañ rɪb gɪ dö gagpal gau aip nɪhön gɪnɪg nan ñɪŋabön,” a gɪnaböl, a göm, pɪñɪŋ göm, hainö Juda nɪbi bɪ wasö gau aip nan ñɪŋaga. *

¹³ Anɪg gö, Juda nɪbi bɪ nöd ju am ram mɪnönj anɪb gau mɪdeila gau, pɪral ga anɪbu nɪŋöm, u rö nöp gɪla. Pen mam Banabas u rö nöp nɪŋöm, kale gɪla adö anɪbu hain ga.

¹⁴ Pen Jisas manö aij u anɪg arö geila u nɪŋem, nɪbi bɪ gau magörjhalö nɪŋmɪdlö nɪŋöl gɪ, yad Pida nɪp hagnö, “Ne bɪ Juda nɪbö u pen Juda nɪbi bɪ wasö gau rö mɪdmɪdan. Pen mɪñi nɪhön gɪnɪg ke asɪk lɪmön, Juda nɪbi bɪ wasö gau kalɪp, hon Juda nɪbi bɪ gɪpun gɪpun rö gɪmim, a gɪmön, hagabön?” ö gɪnö.

¹⁵ Ami bapi hanɪp yag daula u, Juda nɪbi bɪ yag daula. Hanɪp Juda nɪbi bɪ wasö gau rö yag dauagla.

¹⁶ Pen hon Juda nɪbi bɪ nɪŋbun, nɪbi bɪ lo manö adö u gɪlö arö, God nɪŋöm, nɪbi bɪ kamɪŋ aij yad a göm hagagnab. Nɪbi bɪ gau Jisas Krais hanɪp a

* 2:10: Ap 11:29-30 * 2:12: Ap 11:3

göm uma, a göm, nɪp nɪŋ udpal nɪbi bɪ gau nöp me, God nɪŋöm, nɪbi bɪ kamɪŋ aij yad, a gɪnab. Hon u rö nöp lo manö adö u gɪno arö, God nɪŋö nɪbi bɪ kamɪŋ aij nɪpe mɪdagpun. Krais Jisas hanɪp a göm uma, a gun, nɪp nɪŋ udno nɪŋöl gɪ, God nɪŋö nɪbi bɪ kamɪŋ aij nɪpe gau mɪdpun. *

¹⁷ Gasɪ hon nɪŋbun u, Krais manö aij u nɪŋ udno, Krais hanɪp ud nɪpe ke aip ud jɪm ñɪ lɪnab u me, God nɪpe hanɪp nɪbi bɪ kamɪŋ aij yad a gɪnab. Pen Krais manö aij u nɪŋun, hon nɪbi bɪ magöŋhalö nan si nan naij gɪpun u waiö nɪŋbun. Hon Juda nɪbi bɪ nɪŋbun, Juda nɪbi bɪ wasö gau nɪbi bɪ nan si nan naij gep mɪdpal rö, hon ke u rö nöp mɪdpun. Anɪg göp u, nɪbi bɪ rɪmnap hagnaböl, Krais nan si nan naij gep nagɪ u gɪ pɪdöŋ lɪnab a gɪnaböl. Pen wasö yabɪɪ.

¹⁸ Hon uri nɪŋbun, Juda lo manö ke ke hagöp rö gɪno, God wö ralöm hanɪp nɪbi bɪ kamɪŋ aij nɪpe mɪdpim a gagnab. Hon uri nɪŋbun manö anɪbu manö pir alep. Pen yad manö piral manö nöd nɪbö anɪbu kauyaŋ nɪbi bɪ gau manö nɪŋö rö hag ñɪnabin u, yad nan si nan naij gɪnabin.

¹⁹ Lo manö yɪp al pak la nɪŋöm uri yad wip he rö mɪdem lo manö u nɪŋagpin. Pen uri yad God nɪp aij gɪnɪm adö u nöp gɪnam. Krais mab ba lan al pak lɪla u, yɪp Krais aip al pak lɪlö umnö.

²⁰ God Ñɪ nɪpe yɪp mög nɪŋöm uma u, yad nɪp cɪg gem me, nɪpe uma u, yad aip umlo. Anɪb u, nɪp cɪg gem, nöd mɪdmɪdin rö mɪdagpin. Krais yad aŋ daŋ kamɪŋ mɪdöp. Mɪñɪ kamɪŋ yabɪɪ mɪdem, nɪp gasɪ nɪŋöl gɪ, yɪp gasɪ ñöb adö u nöp

* **2:16:** Ap 15:10-11; Ro 3:20-28; Gal 3:11

gipin. *

²¹ God nipe nibi bi gau kalip mög niñöm rau adog uda manö aij u hag juagnabin. Nibi bi gau lo manö ke ke adö u gilo arö, God niñöm, nibi bi kamij aij yad, a giböp u, Krais hanip uma u yiharij umböp.

3

Nan kliš aij gimidal rö wasö; Jisas nip cig gun me, God aip jim ñöl mideinabun

¹ Galesia nibi bi, kale gasi aij midagöp. Bi an gö kalöp hau halö löp. Hon Jisas Krais nip mab ba lañ al ribik lila manö aij u hag ñi aij gino niñbe.

² Pen yad kalöp manö añi ap hag niñabin. Kale nöd niñön niñön gaibe, God nipe Ana nipe u kalöp ñañ Kale lo manö hagöp rö gipe, God nipe Ana nipe u kalöp yua aka kale manö aij hag ñino u niñ udpe, God nipe Ana nipe u kalöp yuan

³ God Ana u nip udmim me, nibi bi kamij aij nipe midpim u pen miñi hau alö, klö hon ke gun, mid aij ginabun, a gimim, niñbim aka?

⁴ Nöd Krais nip niñ udpe, kalöp gi naij yabıl gila ñin u, nip arö gagpe. Pen miñi niñön ginig, lo manö ap haglö, manö kale anibu udmim, Krais nip arö ginig gabim?

⁵ Yip hagpe niñin. Kale lo manö hagöp rö gipe, God nipe Ana nipe u kalöp yuöm nan gagep rö añ kale gau göp aka kale Krais manö aij niñmim niñ udpe, God nipe Ana nipe u kalöp ñöm nan gagep rö añ kale gau göp?

* 2:20: Gal 1:4

⁶ Pen Ebrahim nîp gasî nîjmim. God Manö u kalî kliñ rîkôm hagla, “Ebrahim God manö haga u nîj uda nîjöm God nîp, bî kamîj aij yad, a ga,” a gîla. *

⁷ Anîb u, nîjim. Nîbi bî God Manö hagöp u nîjöm, “Nîjög hagöp,” a göm nîj udpal gau, Ebrahim rîdîk nîpe mîdpal.

⁸ God Manö hadame gau haga, Juda nîbi bî wasög gau, God manö hagöp u nîj udlö, God kalîp nîbi bî kamîj aij yad a gî nab, a ga. Adö anîbu nöp, God Manö hadame nöp Krais manö aij u Ebrahim nîp haga, “Ne mîdpan u me, God nîpe nîbi bî gau magöjhalö nan aij nî nab,” a ga.

⁹ Ebrahim God manö haga u nîj udö, God nîp ud aij ga rö, nîbi bî God Manö hagöp u nîjöm, nîjög hagöp a göm nîj udpal gau, kalîp u rö nöp ud aij gî nab.

¹⁰ Pen nîbi bî lo manö adö u nöp nîjun gîno, God hanîp udnab, a gîpal nîbi bî gau, ilön kub yabî udnaböl. Nîhön gî nîg: God Manö u kalî kliñ rîkôm hagla, “Nîbi bî an, God lo manö kalî kliñ rîkla rîkla rö magöjhalö hain gagnab u, ilön kub udnab,” a gîla. *

¹¹ Pen manö ap God Manö kalî kliñ rîkôm hagla, “Nîbi bî yîp nîj udpal gau nöp me, nîbi bî kamîj aij yad mîdöm, kamîj mîdeinaböl,” a gîla. Anîb u nîjbun, nîbi bî lo manö adö u nöp nîjöm gîlö arnab gau, God nîbi bî kamîj aij yad, a göm, kalîp udagnab. *

* **3:6:** Jen 12:3; Ro 4:3,16 * **3:10:** Dud 27:26 * **3:11:** Gal 2:16

¹² Pen lo manö hagöp rö gep u ke, Krais manö aij u nɨɨ udep u ke. Nɨbi bɨ lo manö hagöp rö klö hon ke gɨnabun a gɨnaböl u, dui gɨnaböl. God Manö kalɨ kliɨn rɨköm hagla, “Bɨ lo manö ke ke magöɨhalö hain gɨnab bɨ anɨbu me kamɨɨ arnab,” a gɨla.

¹³ Hon God lo manö adö u gɨ wasö nɨɨun, ilön kub udnɨg gɨno u pen Krais ilön kub anɨbu udöm hanɨp rau adog uda. God Manö kalɨ kliɨn rɨköm hagla, “Mab ba laɨ al pak lɨlö umnaböl bɨ gau, God nɨpe ke pen ñö, ilön udnaböl,” a gɨla. *

¹⁴ Pen Krais hanɨp rau adog uda u, God Ebraham nɨp manö aij haga u, Krais Jisas gö Juda nɨbi bɨ wasö gau nan aij anɨbu udöl a göm, anɨg ga. Juda nɨbi bɨ wasö gau manö aij anɨbu nɨɨ udlö, God nɨpe Ana nɨpe hanɨp Krais nɨbi bɨ nɨpe ñɨnɨg ga.

Lo manö u ke; God gɨnabin a göm hag la manö u ke

¹⁵ Aɨn mam bɨ. Yad kalöp manö ap hagnam. Bɨ rɨmnap manö hag adö aɨn löm, hagnaböl rö nöp gɨnaböl. Bɨ ap apöm manö rɨb rɨköm hałöwałö gagnab.

¹⁶ God nɨpe Ebraham aip ñɨ nɨpe aip manö nɨɨö hag lep hagöm haga u, God Manö anɨbu kalɨ kliɨn rɨköm, “Ñɨ gau aip,” kalɨ kliɨn rɨkagla; “Ñɨ ne u aip,” kalɨ kliɨn rɨkla. Ñɨ aɨn hagla anɨbu, Krais nɨp nöp hagla. *

¹⁷ Pen yad hagabin u, God Ebraham nɨp gɨnabin a göm hag la manö u, mɨ iru nöp (430) mɨd

* **3:13:** Ro 8:3; Dud 21:23 * **3:16:** Jen 12:9

damöm, hainö God lo manö u ña. Lo manö hainö ña anibu, aige göl göm manö niñö hag lep nöd haga u nan yiñariñ rö lik gi yu ke gau yunab? Anig gagnab. *

¹⁸ Pen niñi bi lo manö hain gilo God nan aij niñöp u, God nöd anig ginabin a ga manö u gasi niñöl gi midöm nan aij ñagböp. Pen God niñe Ebrahim niñ nöd haga manö anibu nöp gasi niñöl gi midöm, niñe ke Ebrahim niñ haga rö nöp ga. *

¹⁹ Pen kale hagnabim, “God Ebrahim niñ nan aij haga u yiñariñ ñöb u rö, God niñe niñön ginig lo manö ña?” ö ginabim. Pen God nöd yabiñ Ebrahim niñ manö haga; hainö yabiñ niñi haga u aua. Pen niñi an au niñi bi nan si nan naij ke ke gimidal rö, kale naij gimidal u niñöl a göm, God kalip lo manö ña. Pen lo manö u, God ejol gau nöp dap bi ap niñ ñeila, niñe pen dam niñi bi gau kalip hag ña. *

²⁰ Pen Ebrahim niñ niñe ginab manö haga anibu manö kub yabiñ u me, God niñe ke apöm Ebrahim niñ haga.

Lo manö u hanip gasi rimid ukab

²¹ Kale gasi ap niñmim hagnabim, “God hanip manö miñöp haga. Pen lo manö haga anibu, yad ginabin a göm manö niñö hag la manö anibu aip adip adip midagöp,” a ginabim. “Manö anib miñau ke ke midöp,” a ginabim. Pen manö ke ke wasö. God niñi bi kamij midöp lo manö ap hagaiböp, hon lo adö anibu nöp niñun gino, God

* **3:17:** Eks 12:40 * **3:18:** Ro 4:14 * **3:19:** Ro 5:20; Ap 7:38

nipe niŋöm hanip nibi bi kamij aij nipe a giöp. Pen lo anibu rö ap hagaga. *

²² God Manö kali kliñ rikla rö nöp midöp. Nibi bi ram minöŋ gau magöŋhalö nan si nan naij adö u gilö gilö, gac anibu kalip wam wam gö, ke kamij aröl rö lagöp. Pen nibi bi Jisas Krais nip niŋ udnaböl gau, God ginabin a göm hag la rö, nan aij haga anibu kalip ñinab.

²³ Pen Krais auaga ñin u, nip niŋ udagno u me, lo manö hanip bi nagiman waryö raul an yan midpal rö u, gi gıgabö ga. *

²⁴ Hanip gıgabö göm, gasi rimid uk damöm, gasi ñö niŋöl gi midno, Krais auö, manö aij nipe u niŋ udno, God hanip nibi bi kamij aij nipe a göp. *

²⁵ Krais manö aij u niŋ udpun u me, uri lo manö hanip gasi rimid uk dam gagöp.

²⁶ Kale Krais Jisas nip niŋ udpim u me, kale magöŋhalö God ñi pai nipe midpim. *

²⁷ Kale ñig pakmim Krais nip cig gıpim u me, ke hain nibö Krais nipe ke rö halu libim. *

²⁸ Anib u, Juda il u ke, Grik il u ke midagpim; nibi bi nagı wög gıpim gau ke, nibi bi gasi kale ke niŋmim gıpim gau ke midagpim; nibi il u ke, bi il u ke midagpim; kale Krais Jisas nibi bi nipe midpim rö, il añi yabił midpim. *

²⁹ Kale nibi bi Krais lau adö midpim u, kale Ebrahim nibi bi il nipe midpim niŋöm God

* **3:21:** Ro 8:2-4 * **3:23:** Gal 4:3 * **3:24:** Ro 10:4 * **3:26:** Jon 1:12 * **3:27:** Ro 6:3 * **3:28:** Ro 10:12

Ebrahim nîp gînabin a göm haga u, kalöp u rö nöp gînab. *

4

Krais nöp gö God ñî pai nîpe mîdpun

¹ Manö yad hagabin u anîg göl mîdöp: nîbi bî gau umlö, nan kale gau ñî pai kale gau kalîp hag lîbal. Anîb u, ñî pai anîb gau nan iru mîdöp u pen kale ñî pai pro mîdpal rö, kale nîbi bî nagî wög gîpal rö nöp mîdpal.

² Pen nîbi bî ñî pai anîb gau kalîp abad mîdpal gau, anîg anîg gîmim, a göm, hag damöm, manî nan kale gau abad mîdlö mîdlö, nap hag la ñî n u nöp, nan kale anîb gau udpal.

³ Pen anîb unbö rö nöp, hon ñî pai pro rö mîdun gasî nîŋ aij gagun, kîjaki, wîp hajî, nan nîhön nîhön gau manö nîhön hagla u udun, kalîp nîbi bî nagî wög gep rö mîdmîdun. *

⁴ Pen God hag la ñî n u hadö aua u me, God Ñî nîpe u nîp yuö, Juda nîbi ap Ñî anîbu nîp yag daua. Yag dauö, nîpe Juda lo manö adö u nîŋöm, mîd damöm, *

⁵ Juda nîbi bî lo manö nîŋbal gau rau adog uda. Kalîp rau adog uda u, hon God ñî pai nîpe yabîl rö mîdeinabun a göm ga.

⁶ Kale ñî pai nîpe yabîl mîdpim rö, God nîpe Ñî nîpe Ana nîpe u yuö, Ana u apöm hanîp aî ba göp u me, God nîp “Aba,* Bapi,” a gîpun. *

* **3:29:** Ro 4:13 * **4:3:** Kol 2:20 * **4:4:** Jon 1:14; Ro 1:3 * **4:6:** Jisas Arameik manö hagmîdöp. “Aba” a ga manö magö anîbu îl u “Bapi.” * **4:6:** Ro 8:15-17

⁷ Anib u, kale nibi bi, Seden nip nibi bi nagt wög gep rö midmidim gau, miñi God ñi pai nipe midpim u me, God ñi pai nipe kalip manö niñö hag lep hagöm, “Kalöp nan aij gau ñinabin,” a ga manö u, manö kale yabił.

Pol Galesia nibi bi, “Kalöp gasi iru niñabin,” a ga

⁸ Pen nöd God nip niñ udagmidim ñin u, kale nibi bi nagt wög gep rö midmim, nan piral gau sabe göl gi, piñiñ göl gi, gi mid dammim, mid aij gagmidim.

⁹ Pen miñi God nip niñ udpim. Pen kale nip niñmim udagpe; nipe nöp kalöp niñöm uda. Pen niñhön ginig kale ado gi ammim, nöd gi naij gimdim rö kauyañ ginig gabim? Gabim anibu, kauyañ nibi bi nagt wög gep gau rö uñham midun, a gimim, gabim aka?

¹⁰ Pör ñin kub a gipal u nöp niñmim, rakin kub a gipal u nöp niñmim, sidö kub a gipal u nöp niñmim, mi kub a gipal u nöp niñmim gipim. Anig gimim, gi naij gipim. *

¹¹ Anib u, yad manö aij kalöp hag ñinö niñbe u, miñi arö ginig gabim rö löp a gem, kalöp gasi iru niñabin.

¹² Añ mam bi. Yad kalöp mög niñem hagabin! Yad nöd Juda lo manö niñmidin rö arö gem, kale yiñariñ midmidim rö midpin u, kale u rö nöp lo manö anibu arö gimim, yad midpin rö midmim. Nöd kale yip gi naij gagpe.

¹³ Kale niñbim, nöd yip nan ga u me, am ram miñöñ kale u midem, kalöp manö aij u hag ñinö.

* **4:10:** Ro 14:5; Kol 2:16

14 Yad nan gaia u, kale uṭham mīdaibe pen yīp iru nīṇmim, arō gagpe; God ejol ap aka Krais Jisas nīp ke ud aij gībep rō u, yīp unbō rō nōp ud aij gīpe me.

15 Kale nōd mīñ mīñ yabīṭ gīmim yīp ud aij gīmim, mōg nīṇmim, amgō magō kale gau ud ju yīp ñeb rō lībōp, haṭōwaṭō ud ju ñībep.

16 Pen mīñi yīp nīhōn gīnīg arō gīpim? Manō nīṇō hagnō adō u nīṇmim mulu lugō yīp iru nīṇbim aka?

17 Nībi bī kalōp rīmīd ukpal gau, kale gasī naij nīṇōm anīg gīpal. Pol bī gau arō gīmim, manō hon hagnūn u nōp hain gīmim a gōm anīg gīpal.

18 Nībi bī klō gōm kalōp gī aij gīnabōl u aij. Pen kale pōr nōp anīg gōl. Yad kale aip mīdeinabin ñīn u abe, mīlō gau mīdeinabin ñīn u abe kalōp gasī nīṇōm gī aij gīnabōl u aij. Pen yad mīlō gau mīdeinabin ñīn u kalōp pīral gīpal u, aij gagōp.

19 Pen ñī pai mīdmagō yad gau. Nōd, “Krais manō aij u hag ñīnō, nīṇ udlō, Krais kalīp aṇ daṇ mīdeiaṇ,” a gem, kalōp hag ñī aij gīmīdīn u, nībi gau ñī pai yag daunīg gīlō, ilōn kub gōp rō u, yīp ga. Pen mīñi kauyaṇ Krais kalōp aṇ daṇ mīdeiaṇ a gem, kalōp hag ñī aij gabin u, nībi ñī pai yag daunīg gīlō, ilōn gōp rō u, yīp kauyaṇ gab.

20 Yad kale aip mīdaibnep u, manō mai udem hagnam, a gem, nīṇbnep u pen mīlō gai i mīdpin u me, yad kalōp gasī iru nīṇnō, gasī yad rīkō auub.

21 Pen kale lo manō nōp nīṇun, a gīpim gau, lo manō rīmnap nīṇagmim rō lōp.

22 Manō anību kalī klīñ rīkōm hagla, “Ebrahim ñī mīhōp yag daua. Ñī nīpe ap, nībi praj ap

Ebrahim nĩbin u nĩp nagi wög gĩmĩdöp nĩbi u nĩp udöm yag daua; ñĩ nĩpe ap, nĩbin nĩpe yabił u aip yag daua,” a gĩla. *

²³ Nĩbin nagi wög gĩmĩdöp ñĩ yag daua u, ñĩ pai yag daubal rō nöp yag daua; pen nĩbin nöd u, ñĩ pai wem mĩdöm, God Ebrahim nĩp ñĩ ap yag daunabön a göm manö hag la rō, ñĩ ap yag daua. *

²⁴ Aiud adö anĩbu rō, manö rĩmnap ba gau mĩdöp. Nĩbi mĩhöp, manö nĩjō hag lep mĩhöp. Manö nĩjō hag lep ap Sainai Dum nĩbö apöm, ñĩ pai yag dauö kale nagi wög göl gĩ nöp mĩdeinaböl; Hega me u.

²⁵ Nĩbi Hega nĩpe Sainai Dum ram mĩnōj Arabia au rō me. Nĩpe daun kub Jerusalem mĩñi mĩdöp u rō mĩdöp. Nĩhön gĩnig: Jerusalem abe ñĩ pai nĩpe abe nagi wög gĩpal.

²⁶ Pen Jerusalem kumi kabö adö laj mĩdöp au, nĩbi bĩ wög göm aragnaböl. Ram mĩnōj anĩbu ami hon. *

²⁷ Hadame nöp kĩmap ap God Manö kalĩ kliñ rĩkōm hagla,

“Nĩbi ñĩ pai wem ñĩ pai yag dauagöp u,
mĩñ mĩñ yabił gĩnab.

Nĩbi ñĩ pai daunig göm ñĩjagöp u,
aij gö nĩjöl gĩ, ñĩñĩ lĩnab.

Nĩbi ñĩ pai wem u,
ĩl nĩpe kub mĩdnig gaböl;

pen nĩbi nugmul aip ajmĩdil u,

ĩl nĩpe kub mĩdagnaböl,” a gĩla. *

* **4:22:** Jen 16:15; 21:2 * **4:23:** Ro 9:7-9 * **4:26:** Hib 12:22;

Rep 21:2,10 * **4:27:** Ais 54:1

28 Añ mam bi. God nipe manö klö nñö hag lö, Sera Aisak yag daua. Pen anib unbö rö nöp, God manö klö nñö hag lö, kale ñi pai nipe midpim. Anib u, kale Aisak rö midpim. *

29 Ñin anibu, Ebrahim ñi nipe nibi bi ñi pai yag daubal rö nöp yag daua ñi u, uraköm, nımam ado God Ana gö yag daua u nıp nñö, mulu lugö, gi naij ga. Anib u rö, mñi Juda nibi bi lo manö nñbal gau, hanıp nibi bi Jisas nıp nñ ud pun gau u rö nöp gıpal. *

30 God Manö u kalı kñiñ riköm hagla, “Nibi wög gi ñeb amıl mihau kalıp hag yumön. Nibi nagı wög gi ñeb ñi nipe u, nibi kabö göl udmön ñi yag dauna u, nan nipe rımnap udagnab,” a gıla.

31 Anib u, añ mam bi nñim! Hon nibi nagı wög gımidöp ñi pai nipe rö midagpun; hon nibi kabö göl nagı wög gıgmıdöp ñi pai nipe rö midpun.

5

Nagi midaino, Krais hanıp rau adog uda u me, Juda lo manö gau lo hon wasö

¹ Krais hanıp böñ nöp rau adog uda u, hainö Juda lo manö ap hanıp manö kub hagagnım, a göm, hanıp rau adog uda. Krais anıg ga u gası nñöl gi nöp midaimim; nöd Juda lo manö u bi kub kale rö lö, nıp nibi bi nagı wög gep rö midmıdim u, kauyan ado gi aragmim.

² Yad Pol kalöp manö hagabin i nñ aij gımim! Juda kai manö hon udmim a gıpal gau kalıp yau

* 4:28: Ro 9:7 * 4:29: Jen 21:9-10; Jon 8:35

a gipe, hañ kalöp rîb gî dö geinaböl u, hainö Kraïs kalöp gî ñînim rö lagnab.

³ Yad kalöp kauyan hag aij gîning gabin! Bî gau manö hon udmim a gîpal gau kalîp yau a gipe, hañ kalöp rîb gî dö geinaböl u, hainö kale Juda lo manö u magörhalö udmim hain gîmim.

⁴ Kale, “Juda lo manö hain gîno arö, God hanîp nîñöm, ‘Nîbi bî kamîñ aij yad,’ a gî nab,” a gî gasî nîñbim nîbi bî gau, Kraïs nîp arö gîpim; nîbi bî nîpe mîdagpim. Kale anîg gîmim nîñbim rö, Kraïs kalöp mög nîñöm udnîm rö lagöp.

⁵ Pen God Ana hanîp an dan mîdöp nîbi bî gau, God hanîp nîñöm, “Nîbi bî kamîñ aij yad,” a gî nab ñîn u abad mîdun aij gö nîñöl gî, gasî halö mîdpun.

⁶ Nîbi bî Kraïs Jisas nîp cîg mîdpal gau, hañ rîb gî dö göp aka rîb gî dö gagöp u nan yîharîñ. Nan kub añî nöp mîdöp: Kraïs nîp nîñ udun, nîbi bî gau kalîp mîdmagö lun. *

⁷ Kale nöd aj aij gîmîdim u pen mîñî bî an kalöp adan bîñöm rîkajîp nîñöm manö nîñö u arö gîpim?

⁸ God kalöp adan bîñöm rîkajîp nîñöm manö nîñö u arö gagpim. Nîpe nöp me kalöp wiñ alab.

⁹ Nîbi bî gau nan yîs a gal u manö ap hagöm hagpal, “Yîs pro marap plaua rin kub yan halö lîlö, yîs anîbu ke aram aram aram plaua anîbu kub yabîl rannab,” a gîpal. *

¹⁰ Kraïs aip jîm ñöl mîdpun u me, yad nîñbin manö yad hagajîn anîbi kale ke anîb unbö rö nöp nîñnabim. Pen bî an nîpe apöm manö pîral hagö,

* 5:6: 1Ko 7:19; Gal 6:15

* 5:9: 1Ko 5:6

kale gasi ap ap niñabim u, bi anibu manö kub niñöm pen ilön udnab. *

¹¹ Pen añ mam bi niñim! Krais niñi bi niñ udpal gau kalip hañ rīb gi dö gīmim a gībnep, bi gau yip gi naij gagblap. Yad hañ rīb gi dö gīmim a gībnep, Krais niñe niñi bi gau a göm, mab ba lan uma manö aij anibu niñlō mulu lugagböp.

¹² Pen gasi yad, bi manö piral haglō dui gipim bi anib gau kalip ke böñ nöp rīb gi dö gīnaböl u aij!

¹³ Pen añ mam bi. Krais hanip böñ nöp rau adog uda u, hainö Juda lo manö ap hanip manö kub hagagnim, a göm, hanip rau adog uda. Pen gasi anibu niñmim, gasi kale ke niñmim, hañwañ gagmim; niñi bi gau kalip mög niñmim, ud aij gīmim. *

¹⁴ God lo manö u magöñhalö ud jīm ñöl, manö magö añi ap nöp mīdöp: “Kale ke mīdmagö lībim rō, niñi bi rīmnab kalip u rō nöp mīdmagö līmim.” *

¹⁵ Anib u, kale ke niñ aij gīmim. Kaj kain gau gipal rō mulu lugö, pen pen gīnabim u, magöñhalö ap lug paknabim.

Gasike niñbim adö u arö gīmim, God Ana u gasi ñiñim rō gīmim

¹⁶ Anib u, kalöp hagabin, God Ana gasi ñöb adö u nöp gīmim. Anig geinabim me, gasi kale ke niñmim, nan si nan naij gīmīdim adö u arö gīnabim.

* **5:10:** Gal 1:7; 2Ko 11:15 * **5:13:** 1Pi 2:16 * **5:14:** Ro 13:9

17 Gası anıb mıhau, ap böŋ lap tıp gı ud arnab, ap böŋ lap tıp gı ud arnab u me, gun a gınabım adö u gımım rö lagnab. *

18 Pen God Ana kalöp gası ñö nıñöl gı gıpe arö, Juda lo manö gau lo kale wasö.

19 Pen nıbi bı gası kale ke nıñöm gımdal adö u, nıbi sı bı sı göm, hałöwałö gı ajöm, gı naij yabıt göm; *

20 nan yıharıñ gau sabe göm, kuj göm, aiön paköm; nıbi bı gau kalıp mulu kal nıñöm, pen pen göm, nan kale gau yad rö mıdagöp a göm, hibur naij gö, yad ke bı kub mıdnam a göm, pen pen hagöm, am ke ke asık mıdöm,

21 nan kale gau yad rö mıdaıböp, a göm; ñıg klö ñıñöm hauł alöm, nan magö iru nöp ñıñöm, nan nıñeb nıñagep göm, gı naij yabıt gıpal. Yad kalöp nöd hagnö manö u mıñi kauyañ kalöp hagabin: nıbi bı anıbu rö gı mıdpal gau, God kalıp udöm abad mıdageınab.

22 Pen nıbi bı God Ana kalöp gası ñö nıñöl gı gılö arab gau, nıbi bı gau mıdmagö löm, mıñ mıñ göm, hibur hain hain mıdöm, nıbi bı rımnap gau mög nıñöm, gı aij göm, manö kale ke hagnaböl u anıb unbö rö nöp göm,

23 nıbi bı rımnap aıp manö hain hagöm ud aij göm, nıbi bı rımnap kalıp gı naij gılö, pen kal juagnaböl. Anıg gınaböl u, lo manö ap kalıp manö kub hagagnab.

24 Krais Jisas nıbi bı nıpe gau, gası ke nıñöm hałöwałö gımdal nagı adö anıbu arö gıpal. Nagı

* 5:17: Ro 7:15-23 * 5:19: 1Ko 6:9-10

adö gĩmĩdun anĩbu, mab kros ba laŋ Kraiŋ Jisas aip umöb. *

²⁵ Anĩb u, God Ana u nöp hanĩp kamĩŋ hain nĩbö ñö, kamĩŋ mĩdpun u me, God Ana nan nĩhön hanĩp hagnĩm u, anĩb unbö rö nöp gun.

²⁶ Pen hon ke hib kub mĩdaŋ, a gun, pen pen hagun, nan kale gau nan yad rö mĩdaiböp, a gun, gasĩ nĩŋagun. *

6

Nĩbi bĩ gau mĩdmagö lĩmim, gĩ aij gĩmim

¹ Añ mam bĩ. Nĩbi bĩ hon rĩmnap nan si nan naij adö rĩmnap gaiöl u, kale nĩbi bĩ God Ana kalöp aŋ daŋ mĩdöp nĩbi bĩ gau, kalĩp manö hain hain hagnĩm, hag aij gĩpe, kauyaŋ mĩd aij göl. “Ñĩn rĩmnap hon u rö nöp gĩnabun rö löp,” a gĩmim, nĩŋ aij gĩmim. *

² Nĩbi bĩ hon rĩmnap mĩŋör gainĩm, kalĩp mög nĩŋmim abad mĩdpe, mĩd aij göl. Anĩg gĩnabim u, Kraiŋ lo nĩpe haga rö gĩnabim. *

³ Hon ke nan aij ap mĩdagöp. Nĩbi bĩ rĩmnap, hon ke nĩbi bĩ aij a gĩnaböl u, pir alnaböl.

⁴ Bĩ anĩbu bĩ aij aka yad bĩ aij, a gĩmim, gasĩ u nĩŋagmim; yad ke gĩ aij gĩpin aka gĩ aij gagpin a gĩmim, gasĩ u nöp nĩŋmim.

⁵ Nĩhön gĩnĩg: hon añĩ añĩ marö ke ke mĩdöp rö nĩŋun, nĩhön nĩhön gun mĩd aij gĩnabun u, ke nĩŋ aij gun. *

* 5:24: Ro 6:6; Kol 3:5 * 5:26: Plp 2:3 * 6:1: Mad 18:15

* 6:2: Ro 15:1 * 6:5: Ro 14:12

⁶ Pen nîbi bî Krais manö aij hag ñibal gau, nîbi bî manö anîbu nîñbal gau, manö hag ñeb nîbi bî anîb gau kalîp hauḷ gagöl; nan aij kale mîdöp gau kalîp rimnap nîme li ñöl. *

⁷ Pen, God bî hauḷ, yad nan si nan naij gînabin nîpe nîñagnab, a gîmim, nîñagmim. Gînabun rö, hanîp pen u rö nöp gînab. Hon nîñbun, nan yîmnabun rö nöp halnabun; nan ke rimnap hal dauagnabun. *

⁸ Anîb u, gasî hon ke nîñbun rö nan yîmun a gînabun u, adan naij amöl gî, böñ nöp lug pakun, mab pör inab u halnabun. Pen God Ana gasî ñöb rö nan yîmun a gînabun u, God Ana u hanîp gö, kamîñ pör mîdep magö u nöp halnabun.

⁹ Anîb u, iru nîñjun, gî aij gîpun u arö gagun, klö gî nan yîmun, ñîñ hain u nan magö aij halnabun.

¹⁰ Pen nan ñîñeb anîbu pîdöñ gagöp ñîñ i, nîbi bî Krais lau adö mîdpal gau kalîp ud aij gun rö leinab u, ud aij gun. Pen nîbi bî yîharîñ gau kalîp magöñhalö u rö nöp gun.

Krais hanîp a göm mab kros ba lañ uma u nöp nan kub yabîḥ

¹¹ Yad hagnö, mam ap köp anîbi kalî kliñ rîköp. Pen mîñi ñîmagö yad ke kalî kliñ rîkabin u me, manö magö kub kub rö kalî kliñ rîkabin.

¹² Bî hañ roman nöp nîñöm, u aij, u naij, a gîmîdal bî gau, kale klö göm hañ rîb gî dö gîmim a gîpal. Krais uma manö u nöp hagno, bî Juda rîmnap kal juöm, hanîp gî naij gînaböl, a göm me, anîg hagaböl.

* 6:6: 1Ko 9:11,14 * 6:7: Ro 8:13

13 Hañ kale ke rīb gī dö gīpal u pen Juda lo manö gau magöñhalö hain gagpal. Kalöp hañ rīb gī dö gīmim a gīpal u, hainö kale ñiñi löm, Juda bī gau rīmnāp kalīp hagnaböl, “Hon hagno manö hon udöm hañ roman kale anīg anīg gīpal,” a gīnaböl.

14 Pen yad nan añi ap nöp gasi niñem mīñ mīñ gabin: Jisas yīp, a göm, mab kros ba lañ umö, yad aip umnö rö löp u niñem me, mīñ mīñ gabin. Nīpe aip umnö anību, bī böñ nöp umöb rö u mīdnö, nībi bī mīnön nabön i nībö nan kale mīñ mīñ gīpal gau, yad aij gagöp. Pen nībi bī anīb gau u rö nöp yīp nīñlö, yad nan yīharīñ ap rö lö, bī böñ nöp umöb bī ap rö mīdpin.

15 Hañ rīb gī dö göp aka rīb gī dö gagöp u nan yīharīñ. Pen God gö, nībi bī hain nībö lun, nībi bī nīpe mīdpun u nan yabīl. *

16 Manö hagajīn hain gīpim nībi bī gau abe, God nībi bī nīpe gau magöñhalö abe, God kalöp mög niñöm ud aij gö niñöl gī kale agamīj mīd aij gī mīdmim.

17 Yad manö magö añi ap mīdöp u, kalöp hagnīg gabin. Jisas manö aij u hagnö, yīp pakpal adlai gau mīdöp u me, bī rīmnāp apöm yīp mīñör rīmnāp ñagöl. *

18 Añ mam yad gau. Bī Kub hon Jisas Krais kalöp mög niñöm, abad mīdainīm. Anīb unbö rö aij.

* 6:15: Gal 5:6; 2Ko 5:17 * 6:17: 2Ko 4:10

Manö Kamɨŋ
The New Testament in the Kobon Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Kobon long Niugini

Copyright © 2005 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Kobon

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023

3850151d-322e-5e07-a069-b89a616a091d